

Renee Muller is vryskutskrywer en -vertaler in Kaapstad. Sy was voorheen verbonde aan die Departement Drama, Universiteit van Pretoria en die Fakulteit Opvoedkunde, Rand Afrikaanse Universiteit, Johannesburg.
E-pos: muller@icon.co.za

Die aspirantskrywer kyk na haar woordverwerker wat daar anderkant op die lesse-naar staan. Sy is moedeloos. Om die waarheid te sê, sy is desperaat, hier waar sy op die hoë stoeltjie balanseer. Daar langs haar woordverwerker lê die hoop uitstekende verhale wat nooit gepubliseer is nie. Haar hart is swaar. Sy is terminaal bedruk. Waarom, waarom wil niemand haar werk aanvaar nie? Sy het heeljaar geskryf, oorgeskryf, geslyp. Die taal is goed. Die intriges is interessant. Die navorsing is juis en ter sake.

Pas het sy elkeen van die verhale weer 'n laaste keer deurgelees. Met aandag. Krities. En sy kan werklik nie met een van hulle fout vind nie. Dis lewenswaar. Die taalgebruik is keurig, nie oordadig nie. Daar's geen geykte beeldspraak nie. Dis gestroop van onnodige byvoeglike naamwoorde.

Wat kan die fout wees?

Sy het vanmiddag weer deur die notaboek geblaai waarin sy oor die jare allerlei dingetjies oor uitgewers, tydskrifte en skryfegniese neerskryf. Wat sy onder andere gevind het, is 'n notatjie van 5 Maart. Dit gaan oor 'n stelling wat 'n bekende uitgewer in 'n onderhoud maak: "Ek wil nie iets lees wat gaan oor dinge wat aan my bekend is nie. Ek wil verras en verstom word... ek wil uit my vel spring." 'n Ander uitgewer verklaar, volgens 'n beriggie van 7 Junie: "Taal is nie 'n probleem nie. Die taal van die teks hoef nie goed te wees nie – ek het 'n hele span mense wat die taal kan regsien – maar die storie moet uniek wees." 'n Derde uitknipsel val naderhand ook uit die notaboekie. Dit haal 'n tydskrifredakteur aan wat waarsku: "Aan die einde van die storie wil ek nie sê: 'Nouja, wat daarvan?' nie, maar: 'Wow!!!'"

Dis Nuwejaarsdag. En skielik, op hierdie kritieke oomblik van haar bestaan, ervaar die aspirantskrywer eensklaps wonderbaarlik hoe die skille van haar oë afval! Uiteindelik, na al die sielewroeging van die afgelope jaar, weet sy wat die fout is. Haar stories eindig mooi. Haar stories eindig té móóí. Die jong dogter hardloop weg toe die hitsige boerseun haar wil betas, die plakkerskampkinders wen die talentkompetisie en word oornag sterre, die meisie in liefde verlore vind 'n nuwe sorgsame minnaar, die opstandige huisvrou open maar weer haar arms vir haar trouelose man. Ter wille van hulle vyf hulpelose kindertjies.

Die aspirantskrywer knoop die tou van haar nek los en klim versigtig, versigtig van die hoë stoeltjie af. Sy wil nie nou val en seerkry nie.

Die drukkende atmosfeer in haar snoesige dakkamertjie is eensklaps koel en vars. Sy gaan sit voor die woordverwerker. Met die een hand vryf sy haar nek waar die growwe tou haar vel geskaaf het gedurende die vyf-en-twintig minute wat sy op die stoeltjie gestaan en wonder het of sy regtig haar eerste, haar laaste, haar finale dramatiese daad moet pleeg.

Dit was nog nooit haar gewoonte om openbare dade te pleeg of selfs net uitgesproke standpunte in te neem nie. Maar sy het tog gemeen dat sy moontlik op hierdie Nuwejaarsdag eens en vir altyd aan die wêreld (dit beteken natuurlik die enkeles in die wêreld wat haar ken), behoort te wys hoe ernstig sy oor haar roeping as skrywer is. Of was. Ten spyte van die feit dat sy nie besonder suksesvol was nie. Eintlik hoe-genaamd suksesvol was nie.

Maar nou, hier op die nippertjie, op hierdie Nuwejaarsdag, het daar eensklaps 'n lig vir haar opgegaan. Sy weet presies wat haar nou te doene staan. Sy moet onmiddellik die slotte wysig van elkeen van die verhale wat hier langs haar op 'n hoop lê, sodat dit dramaties, skokkend, verrassend en "Wow!!!" sal wees.

En dit kan sy maklik doen. Die kindertjies kan doodgaan van die honger. Of baie vinniger nog, byvoorbeeld in 'n *shack*vuur verbrand. Die huisvrou kan haar man verlaat en ewig 'n eensame en armoedige lewe ly terwyl haar man skatryk en in sonde met sy sekretaresse en die troppie bedorwe brokkies saamleef. Dis sommer maklik.

Maar onverwags huiwer die aspirantskrywer se vingers op die toetsbord. Ja, dit kan gedoen word. Maar sal sý dit kan doen? Sal dit eerlik van haar wees om dit so te verander? Glo sy wat die skrywer is in die donker? Die bloed en die pyn? Is dit hoe die lewe is? Haar hande rus nou op haar skoot. Die warm gloed van sukses en roem wat sy op die horison sien wink het, begin verflou. Is dit wat 'n mens moet doen om 'n storie te verkoop? Om bemerkbaar te kan wees?

Haar verhale het nog altyd die geloof in die goeie van die lewe uitgebeeld, besef sy nou eers. Sal sy dit ooit kan regkry om die skadukant met oortuiging te verkwansel?

In moedeloosheid sak die skrywer vooroor oor die toetsbord, haar kop hang op haar bors, haar oë toe, haar hart vol vertwyfeling.

Die volgende oomblik voel sy die tou om haar nek, die tou wat sy vanoggend nog uit die motor se katebak gaan haal het. Een man staan agter haar met die tou se ente in sy hande. Die ander een ruk die lessenaarstoel met een pluk agtertoe sodat sy agteroor op die vloer val. Die tou trek styf om haar nek en wurg haar tong uit haar mond uit. Die mans sleep haar oor die vloer en boender haar gewelddadig op die rusbank neer. Hulle praat skreeuend met mekaar. Sy verstaan nie 'n woord van wat hulle sê nie. Een begin die klere van haar lyf te skeur terwyl die ander een die kaste en laaie een vir een oop pluk en alles uit ruk sodat haar hele lewe in 'n warboel daar voor haar op die skoon wit mat tuimel.

Toe die vreemde lyf haar toeval, word alles dof voor die aspirantskrywer en sy vergeet heeltemal van die verhale wat sy nog wil oorskryf.